

Lederen har ordet

Så er vi i gang med et nytt lagsår. Årsmøtet ble greit avviklet; dere finner de aktuelle dokumentene i denne utgaven av Bygdemagasinet. Som det fremgår må dere slite med meg som leder nok et år.

Det er på sin plass her å takke dem som nå forlater styret og arbeidskomitéer: Per Olav Berg, Liv Havik, Terje Lønseth, Mai Risløkken og Turid Sandvik. Arve Solli har gått over til Slekt- og gårdshistoriekomitéen. Bjarne Kjos har overlatt formannsjobben i Oldtidsveikomiteen til Ole Kjølén, men er fortsatt med i komitéen. Alle disse har løst viktige oppgaver. Likevel synes jeg det er riktig å nevne Per Olav Bergs innsats som redaktør for ni utgaver av årboka.

Kornmagasinet er når dette skrives praktisk talt ferdig restaurert utvendig. Innvendig står det igjen litt maling. Da regner vi med å ha glede av bygget i mange år fremover uten at det blir nødvendig med større reparasjoner.

Torsdagene er nå reservert for historielagets eget bruk.

Så langt har vi ikke planlagt andre arrangementer i vår enn minneutstillingen med Hedvig Wright Østerns bilder den 3. og 4. mai, en utstilling som er avviklet når dere leser dette. En planlagt omvisning til Riksarkivet må utstå til høsten.

En oversikt over de arrangementer som er planlagt til høsten finner dere i denne utgaven av Bygdemagasinet. Vi minner om at våre arrangementer annonseres i Røyken og Hurums avis, og på våre hjemmesider: [http:// www.historielaget.no/](http://www.historielaget.no/) Nye ting kan dukke opp!

Har dere ideer om temaer laget bør ta opp, så meld fra!

Som sist nevnt i årsberetningen har vi siden i fjor høst arrangert «Historiske aftener» på Bråset bo- og behandlingssenter. Her har vi bl.a. tatt for oss de ulike stedene i Røyken og hvordan de var i gamle dager, men det står fortsatt noen igjen. Hverken Spikkestad, Båstø, Åros eller det som før ble kalt Kirkebygdene har vært tema. Hvordan livet var på gårdene i Røyken i gamle dager har heller ingen

forts. neste side

Røyken historielag - styret 2012/2013

Adresse: Kornmagasinet, Grettekroken 1, 3440 Røyken
post@historielaget.no
Hjemmeside: www.historielaget.no

Verv	Navn/adresse/e-post	Tlf. p/a	Mobil
Leder	Kåre Selvik, Skolev. 4, 3478 Nærnes kaselvi@online.no	31281720	99260034
Nestleder	Bjørn Eric Hansen, Klokkegård terrasse 7, 3440 Røyken bjorn.eric@pennytime.no	31294775/31294770	92027670
Kasserer	Arnulv Solberg, Furubergløkka 14, 3477 Båstø arnulvs@online.no	31288065	41698189
Sekretær	Tore Morberg, Heimansåsen 7, 3470 Slemmestas tmorberg1@gmail.com	31281046	90124003
Styrem.	Bernt Otto Hauglin, Fossumv. 2, 3440 Røyken mail@mbnorway.no	31286127/31284111	91366280
Varamedl	Kjartan Fønstelién, Kleiva 1, 3477 Båstø kjartan.fonstelién@akershus-fk.no	31285814	91548909
Varamedl	Inger Drengsrud Førde, Brøholtv. 2, 3430 Spikkestad inger@broholt.no	31281843	91887496
Varamedl	Morten Fleischer, Vardev. 14, 3470 Slemmestad morten.fleischer@online.no	31281645	91681774
Red. BM	Bjørn Fossnes, Utsikten 18, 3911 Porsgrunn bjorn.fossnes@sf-nett.no	35558909	92258512

Julemøte

Tross forrykende snøstorm hadde hele 56 medlemmer og andre tatt veien til Kornmagasinet torsdag 13. desember.

Også i år bidro vi med underholdningen selv ved å synge noen av våre kjente julesang-

forts. fra foregående side.

tatt for seg. Så; hvis noen føler seg kallet så ta kontakt, også andre temaer kan være aktuelle. Jeg minner om at vi har en fotosamling som kan benyttes.

I avtalen med kommunen om Hernestangen har vi forpliktet oss til å holde Gjellumstua mv. åpen søndagene i sommerhalvåret, dvs. fra skoleslutt i juni til skolestart i august. Hernestangen er for mange i Røyken et ukjent område, men en tur dit anbefales. Så vel Gjellumstua som vår samling av gjenstander i låven er verdt et besøk. Også andre foreninger har aktiviteter på Hernestangen. Det er god plass på Hernestangen, så ta med lunsjkurven!

KÅRE SELVIK

er, akkompagnert på piano av vår sekretær, Turid Sandvik..

Den alltid innsatsvillige arrangementskomiteen vartet, tradisjonen tro, opp med gløgg, kaffe og julekaker og fikk stemningen opp.

Pensjonert bygnings-sjef, Per Prestrønning, fortalte om sitt virke i kommunen gjennom en mannsalder.

"Jeg fikk en tøff start.

Det var på nippet at jeg hadde snudd i døra da jeg ble presentert for en bunke med over 2000 ubehandlede saker", humrer Per.

Komiteen hadde sørget for mange gjenstander til utlodding, med en stor fruktkurv fra KIWI som hovedgevinst. Dette innbrakte kr. 3560 i ren netto. Bra, Kari og co!

RED.

Turid Sandvik gikk ut av styret på årsmøte i mars. (Forhåpentligvis midlertidig!?)

Hva har hendt, og hva hender?

Dette har hendt :

2011 Torsdag 8. desember

Julemøte

2012 Torsdag 8. mars

Årsmøte

Torsdag 3. og fredag 4. mai:

Minneutstilling på Kornmagasinet om Hedvig Wright Østern

Historiske aftener på Bråset

Etter en henvendelse fra aktivtør Britt Nasset på Bråset Bo- og omsorgssenter som formidlet et ønske fra flere beboere, er det startet «Historiske aftener» på Bråset. Følgende foredrag er avholdt:

Erik Jacobsen:

Isdrift i gamle dager

Jan Erik Ask:

Hyggen i gamle dager

Terje Martinsen:

Stedsnavn og navnebruk i Røyken

Rolf "Mulen" Karlsen:

Slemmestad i gamle dager

Bjørn Fossnes:

Bødalen i gamle dager

Kåre Selvik:

Nærsnes i gamle dager

Hva hender i lagets regi?

Torsdag 14. juni:

Kornmagasinet 25 år. Åpent hus (18.00-21.00)

Tirsdag 11.sept:

Besøk i Riksarkivet

Søndag 16. sept:

Oldtidsmarsjen

Torsdag 18. okt:

Høstmøte, emne P.Chr. Asbjørnsen 200 år v/adjunkt Jorunn Vandvik Johnsen

Torsdag 6. des:

Julemøte, emne Røyken Jernvarefabrikk v/ Bernt Otto Hauglin

Søndager i skoleferien holdes Gjellumstua og låven på Hernestangen åpne.

OBS!

Killingstads gamle Røykenbok fra 1928 er fortsatt til salgs til medlemmer for kr. 50,-

Vi gjør oppmerksom på at boka dekker helt andre emner enn hva de nye bygdebøkene omhandler, og er derfor fortsatt interessant lesning.

Årsberetning 2011

ÅRSMØTE I RØYKEN HISTORIELAG
8. mars 2012

Dagsorden

- Sak 1: Åpning
- Sak 2: Godkjenning av innkalling
- Sak 3: Valg av møteleder, referent og to medlemmer til å medundertegne møtereferatet
- Sak 4: Årsberetning 2011
- Sak 5: Revidert regnskap 2011
- Sak 6: Fastsettelse av kontingent
- Sak 7: Budsjett 2012
- Sak 8: Kornmagasinet
- Sak 9: Forslag fra styret
- Sak 10: Innkomne forslag
- Sak 11: Valg
- Sak 12: Ramme for styrets arbeid i årsmøteperioden

Sak 4: ÅRSBERETNING RØYKEN HISTORIELAG 2011/12

Styret

Styret har i perioden bestått av:

Kåre Selvik	- leder
Bjørn Eric Hansen	- nestleder
Mai Risløkken	- kasserer
Turid Sandvik	- sekretær
Terje Lønseth	- styremedlem
Bernt Otto Hauglin	- varamedlem
Kjartan Fønsteli	- varamedlem
Arve Solli	- varamedlem

Revisorer:

Harald Melvold, Rolf Hansen

Valgkomité:

Terje Martinsen, Ole Rud, Harald Melvold

Medlemmer

Vi har pr i dag 671 medlemmer som har betalt kontingent. Dette er en økning på fjorten siden forrige årsmøte. I tillegg kommer nye medlemmer som ble vervet i forbindelse med juleaksjonen.

Medlemskap

Røyken Historielag er medlem av Landslaget for lokalhistorie. Kontingenten er 10 kr pr medlem, og landslaget ordner bl.a. med skatte-

fritak ved bidrag og momsrefusjon ved innkjøp.

Styrets arbeid

Det har vært avholdt ti styremøter i årsmøteperioden. Styret arbeidet mye med salget av Grodalsmølla, og det har vært omfattende arbeid med utbedringer på Kornmagasinet.

Styret har avgitt høringsuttalelse på kommunedelplanen for Slemmestad. Vi påpekte konflikten mellom utbyggingsinteresser og verneinteresser, og understreket nødvendigheten av å bevare kulturminner. Vi mener det er tatt rimelig hensyn til dette.

Når det gjelder kommuneplanens arealdel, har styret anbefalt og fått godkjent hensynsone langs Bøkleivene fra Slemmestad ungdomsskole til Bø. Her går Oldtidsveien hvor vi finner en rekke kulturminner.

Røyken Historielag er høringsinstans for reguleringsplaner, og gir råd om nye veinavn.

Ny adresse

Etter noen år med postboksadresse på Spikkestad, er adressen flyttet tilbake til Kornmagasinet, Grettekroken 1, 3440 Røyken. Posten leveres nå i postkasse ved Kornmagasinet.

Medlemsmøter og åpne arrangementer

Vi har arrangert to medlemsmøter, ett på høsten hvor Arne Myrvang redegjorde for arbeidet i Slechts- og gårdshistoriekomiteen (25 frammøtte), og ett julemøte der Per Preststrøning kåserte om sitt arbeid i kommunen gjennom 45 år (56 frammøtte).

Vårt kurs i lokalhistorie, «Bli kjent i egen bygd», som gikk over tre kvelder i mars – april og ble avsluttet med busstur med lokalkjente guider, samlet tilsammen ca. 70 deltakere. Terje Martinsen snakket om bosetting, stedsnavn og næringsliv i Røyken, Bjørn Fossnes og Kjell Jørgensen hadde bildeforedrag med tittelen «På kryss og tvers i Røyken», Kåre Selvik snakket om bondegårder og husmannsbruk, og Inger Drengsrud Førde og Marion Andersen hadde omvisning i Røyken kirke.

Museumskomiteen arrangerte Byggedag på Kornmagasinet 28.mai. Det var omvisning i bygdesamlingen og brukmarked, som bl.a. inkluderte to issager. Ute kunne man få hjelp av

smed til på gammeldags vis å smi sin egen krok. Besøket var godt, og brukmarkedet ga en inntekt på over 5000 kr.

Det ble arrangert en utfukt til Hurum Historielag 5.juni med 23 deltakere.

Vi holdt åpent på Gjellumstua og låven på Hernestangen hver søndag fra 19. juni til 7.august. Det var få som kom innom, men vi har oppfylt vår forpliktelse til å holde bygdesamlingen på Hernestangen åpen for publikum.

I høst arrangerte vi markvandring opp Kleiverfeltet med omvisning til oldtidsminner under ledelse av arkeolog Kjartan Fønsteli. Turen fortsatte forbi Bjørnehula opp til Svartvannsåsen. Ca 15 deltakere.

Før jul hadde vi stands på kjøpesentra i kommunen med salg av bøker og kalendere og verving av medlemmer. Slike juleaksjoner har vist seg å være gunstige for å verve nye medlemmer.

Dugnadsfest for medlemmer av komiteer mv. ble avholdt i februar, med ca. 30 frammøtte. Historiske aftener på Bråset sykehjem har vært avholdt en gang pr måned i perioden. Dessverre måtte vi avlyse årets Oldtidsmarsj, da vi fikk rapporter om at ulike deler av løypa var svært våt og gjørmete. I tillegg var det varslet til dels store nedbørmengder lørdag og søndag, da marsjen skulle gå.

Arrangementskomiteen

Komiteen består av seks medlemmer under ledelse av Kari Sønju som har stått for praktisk arbeid, servering og utlodning i forbindelse med alle de sju arrangementene på Kornmagasinet. Servering og utlodning har gitt Historielaget en netto inntekt på kr 7000.

Publikasjoner og publikumskontakt

Laget har også i 2011 utgitt årbok (skrift nr 28). Redaktør er Per Olav Berg. Årbokas faste redaksjon har skrevet artikler om Ølstad skole (Terje Martinsen), tradisjoner rundt konfirmasjonen i perioden 1935 – 1950 (Inger Drengsrud Førde) og Dassegata i Slemmestad sentrum (Jørn Jensen). Dessuten har bidragsyttere utenfra skrevet om husmannsplassen Løkeberg i Båstø (Kenneth Haugen Melchild) og barndomsminner fra Grodalen (Gerd Bekken og Dagmar Andersson).

Det er utgitt to Bygdemagasin ved redaktør Bjørn Fossnes. Bladet har nå kommet i 60 nummer siden starten. Fra nr 40 og utover er bladet lagt ut på lagets hjemmeside. Der ligger

det også artikkelregister for årboka og Bygdemagasinet. Det siste nummeret inneholder bl.a. et jubileumsskrift ved Bjarne Kjos om Vårslø på Spikkestad som har eksistert i 100 år. Vår hjemmeside på internett blir kontinuerlig oppdatert av Kjell Jørgensen.

Vi har også knyttet oss til en nettportal for næringsliv og organisasjoner i Røyken, *irøyken.no*.

Arkivarbeid

Laget disponerer nå et lokale på Spikkestad i samarbeid med Spikkestad Vel. Her har vi samlet deler av vårt eget arkiv og ulike privatarkiver som er overlatt til oss. Selve registreringsarbeidet og ordningen av arkivene er ikke kommet i gang ennå. Vi søker om midler fra Kulturrådet til å komme i gang med registrering, og vil delta på kurs i ordning av privatarkiver i regi av Vestfoldarkivet (underlagt Riksarkivet). I tillegg til lokalet på Spikkestad leier vi lagerplass på Sundby til opplagene av bygdebøker og årbøker.

Huskomiteen/Kornmagasinet

Komiteen ble etablert i 2010 og har ansvar for drift og vedlikehold av Kornmagasinet. Den består av fire medlemmer under ledelse av Bernt Otto Hauglin, som også er varamedlem i styret. Huskomiteen har gjort en betydelig innsats med å organisere utbedringsarbeidene på Kornmagasinet.

Utleievirksomheten

Ordningen med fastlønnet vaktmester er opphørt f.o.m. 01.01.2012. En stor takk til Arne Edvard og Solveig Ølstad for mange års innsats. Huskomiteen ved Kari Sønju har overtatt ansvaret for drift og utleie.

Det er ennå ikke kommet til en avtale med Røyken kommune vedrørende bruk av parkeringsplassen.

Det er ikke lenger utleie på torsdager, slik at Historielaget kan disponere denne dagen.

Praktiske arbeider

Skraping og maling av bygget har vært den store oppgaven i 2011. Etter årsmøtet 2011 meldte det seg en entusiastisk gjeng som gjerne ville ta skrappingen på dugnad. Varmelamper og annet utstyr ble innkjøpt, men dugnadsjobben falt nok litt bort. Det var kanskje like bra, for denne delen av jobben viste seg å være STOR.

Etter vedtaket på forrige årsmøte ble Grodalsmølla solgt til en meget god pris. Med basis i en bedre økonomi ble det gjort forbedringer til komplett skraping og maling av bygget. Etter litt søking og forhandling gikk jobben til et polsk firma, Oppussing-Kucharczyk, som hadde gode referanser bl.a. gjennom Byggern. Byggern kom med en gunstig avtale for kjøp av maling. Valg av maling var et kapittel for seg. Via kontakter nær Riksantikvaren ble resultatet Vari linoljemaling fra Jotun.

Bygget ble skrapet helt ned til treverket. Det var ikke lett, forskjellige metoder ble tatt i bruk. Meget ihrdige polakker gjorde en beundringsverdig jobb.

Bygget er malt med tre strøk: 1.strøk Vari med 20% white spirit, 2.strøk Vari med 5% white spirit, 3.strøk Vari ufortynnet. Historien vil vise om dette holder mål, men vi har i alle fall fulgt alle faglige råd.

Bygger ser nå fint ut, det er en glede at denne store jobben er gjort.

Tømmerarbeidene som var nesten ferdige ved forrige årsmøte, er ennå ikke helt ferdige. Det ble stadig oppdaget råte. Det som nå står igjen blir utført i løpet av april i år.

Av øvrige arbeider på Kornmagasinet kan nevnes at vi har pyntet på alléen ved å fjerne annenhvert tre. Videre er det skiftet takstein, det var et stort antall knust.

Toalettene er pusset opp med nytt gulvbelegg, maling av vegger og nye dører. Museumskomiteen har gjort seg meget positivt bemerket. Vår mangeårige leietaker Rotary er nå svært fornøyd med sitt nye utvidede skap for rekvisitter.

Det er byttet gardiner og duker på kjøkkenet, dette ser nå meget tiltalende ut.

Litt småpynting, maling samt utvendig beplantning står igjen, men vi ser realistisk frem til en presentasjon av Kornmagasinet i ferdig stand før sommeren 2012.

Grodalsmølla

Spørsmålet om salg ble behandlet på to påfølgende årsmøter, og årsmøtet i 2011 vedtok å avhende eiendommen. Styret engasjerte eiendoms-meglerfirmaet Foss & Co, Røyken, og det ble holdt visning i slutten av april. Eiendommen ble solgt i mai etter en budrunde for kr 710.000 brutto. Vår netto var kr 657.849.

«Rydd et kulturminne»

Dette har i flere år vært en aksjon i regi av Norsk Kulturarv særlig rettet mot ungdom under 18 år der skoler, lag og foreninger blir invitert til å rydde, skilte eller tilgjengeliggjøre kulturminner i sitt nærområde. Historielaget inngikk et samarbeid med Slemmestad ungdomsskole. Med veiledning fra Jan Bjerknes og styret har ungdomsskoleelevene ryddet rundt gravhaugene på Mellom-Bø og kalkovnen i Bødalen. Laget planla selv å ta ansvar for en del av Oldtidsveien, av noen kalt Merrapina (fra Grodalen og opp). Her er det imidlertid bare behov for å rydde et par vindfall, og dette gjenstår fortsatt.

Historiske aftener på Bråset

Etter en henvendelse fra aktivitor Britt Nesset på Bråset Bo- og omsorgssenter som formidlet et ønske fra flere beboere, er det startet «Historiske aftener» på Bråset. Følgende foredrag er avholdt / planlagt:

Erik Jacobsen: Isdrift i gamle dager

Jan Erik Ask: Hyggen i gamle dager

Terje Martinsen: Stedsnavn og navnebruk i Røyken

Rolf "Mulen" Karlsen: Slemmestad i gamle dager

Bjørn Fossnes: Bødalen i gamle dager (22.mars)

Kåre Selvik: Nærnes i gamle dager (19.april)

Foredragene er blitt svært godt mottatt av beboerne, og har også trukket deltakere utenfra.

Samarbeid med Røyken videregående skole

Elever på Media- og kommunikasjon har hatt et prosjekt i samarbeid med Historielaget der de har tatt for seg gamle fotografier og den historien disse kan fortelle. Det er også utarbeidet en film om isdrift. Kåre Selvik og Kjell Jørgensen har bistått lærer Torgeir Higrav i dette arbeidet som ikke er avsluttet, men hvor aktiviteten har vært lavere i 2011.

Bygdesamlingene og museumskomiteen

Museumskomiteen består av seks medlemmer og ledes av Bjørn Eric Hansen. Komiteen har i 2011 hatt som hovedmål å komme à jour med registreringen av alle lagets gjenstander på Kornmagasinet og på Hernestangen. Medlemmene har hatt over 30 møtedager i året som er gått og nedlagt over 400 dugnadstimer. I til-

legg til å arrangere Bygdedagen har komiteen utført mye innvendig utbedringsarbeid på Kornmagasinet.

Ettersyn av stier og veier – samarbeid med Røyken kommune

Arbeidet med Kyststien utføres av en komité på seks medlemmer under ledelse av Harald Melvold. Komiteen er en viktig pådriver overfor kommunen når det gjelder utvidelse og utbedring av kyststien. Traséen over Tåjeåsen, som ble ryddet for snart seks år siden, er nå lagt inn i kommunedelplanen for Slemmestad som ble vedtatt i desember 2011.

Oldtidsveien fra Gullaug til Slemmestad

Arbeidet utføres av en komité på seks personer under ledelse av Bjarne Kjos. Arbeidet består av rydding av kratt, kvist og gress, samt oppfriskning av blåmaling på stolper. Denne er nå gjenoppfrisket hele strekningen fra Gullaug til Røyken kirke.

Slekts- og gårdshistoriegruppa

Gruppa består av seks medlemmer under ledelse av Arne Myrvang. Gruppa arbeider med transkribering av bygdas kirkebøker, for tida med perioden mellom 1810 og 1850. Resultatet legges ut digitalt i søkbar form på Digitalarkivet. Det er et arbeid som krever øvelse i gotisk skrift, og gruppa har i seinere tid knyttet til seg to nye aspiranter.

Status for laget

Røyken Historielag har en stor og økende medlemsmasse, og utfører et viktig arbeid både når det gjelder å ta vare på materielle kulturminner (bygninger, gjenstander) og nedtegne kunnskap om gammel tid (skriftlige publikasjoner, årbok og Bygdemagasinet). Som høringsinstans overfor offentlige myndigheter har laget en kontrollfunksjon for å ta vare på kulturminner i bygda. Lagets komiteer utfører et viktig arbeid med vedlikehold av veier og stier. Lokalhistorisk kunnskap formidles gjennom medlemsmøter, markvandring, foredrag og samarbeid med skoler.

Det er et stort og voksende dilemma at dette arbeidet utføres av en relativt begrenset gruppe med ildsjeler. Mobilisering av passive medlemmer til å gå inn i aktivt arbeid må derfor anses som en prioritert oppgave i tida framover.

Referat fra årsmøte 8. mars 2012

Tilstede 26 medlemmer.

Dagsorden

- Sak 1: Åpning
- Sak 2: Godkjenning av innkalling
- Sak 3: Valg av møteleder, referent og to medlemmer til å medundertegne møtereferatet
- Sak 4: Årsberetning 2011
- Sak 5: Revidert regnskap 2011
- Sak 6: Fastsettelse av kontingent
- Sak 7: Budsjett 2012
- Sak 8: Kornmagasinet
- Sak 9: Forslag fra styret
- Sak 10: Innkomne forslag
- Sak 11: Valg
- Sak 12: Ramme for styrets arbeid i årsmøteperioden

Sak 1: Formann Kåre Selvik åpnet møtet.

Sak 2: Ingen anmerkninger til innkallingen til årsmøtet

Sak 3: Formann Kåre Selvik ble valgt til møteleder. Turid Sandvik valgt til sekretær. To til å undertegne møtereferatet: Arne Gjertsen og Liv Davidsen.

Sak 4: Gjennomgang av årsmelding: Ingen kritiske merknader. Bjarne Kjos roste arbeidet med og utfallet av salget av Grodalsmølla.

Sak 5: Regnskapet med noter ble gjennomgått. Uoverensstemmelse mellom regnskap og årsmelding når det gjelder salgssum for Grodalsmølla skyldes at mølla sto bokført med kr 100.000 i balansen fra før (2010).

Når utgifter til forsikring er halvparten av det som er budsjettet, skyldes det at Mølla har falt bort.

Når det gjelder den kontoen som heter «Bygdemagasinet og kalendere», er det bare Bygdemagasinet som er ført på kontoen (det er ikke utgifter på kalendere). Og det dreier seg utelukkende om trykkekostnader.

Spørsmål til balansen: Ole Sønju understreket at vi må følge med på indeksregulering og sørge for at vi ikke er underforsikret.

Kornmagasinet er verdsatt til 1 krone. Eiendelene er verdsatt til 250.000, og er fullverdiforsikret.

Ole Sønju ber om at det nye styret følger opp denne saken, slik at forsikringen er i samsvar med reelle verdier.

Harald Melvold: Hvordan vurderer man reelle verdier på bygdesamlingen?

Kåre Selvik: Styret følger opp saken.

Revisorrapporten: Ingen merknader.

Regnskapet legges ved protokoll og anses for godkjent.

Sak 6: Styret har ikke forslag om å gjøre noe med kontingenten for 2012 (ble hevet i fjor til kr 300).

Sak 7: Budsjettforslag ble lagt fram av Kåre Selvik. Ingen merknader.

Sak 8: Kornmagasinet

Bernt Otto Hauglin påpekte at det bør skrives i årsrapporten hva som gjøres til enhver tid, slik at kunnskapen blir bevart. Dette var gjort i årets årsmelding. Tømrmester Sønju foretok i 2010 et overslag på kr 239.000 for reparasjoner. Arbeidene ble betydelig større enn det vi trodde.

Gartnerarbeid ute skal utføres av Foss & Co (får ikke betalt, er sponsor).

Veivesenet setter opp skilt der hvor Steiner-skoleskiltet står, vi har satt opp et lite skilt inn mot Kornmagasinet.

Veivesenet vil ha gangvei ned til busstopp. Det er ikke penger nå, men man kan forestille seg at man gruser opp noe og setter opp en tørrmur. Man må i så fall passe på stabiliteten for bygget.

Ifølge kart eier Gunnar Grette en halvannen meter stripe av tomta nedenfor Kornmagasinet (mot veien). Enken etter han er eier nå. Vi må forhøre oss om avhendelse av grunn. Vi fester grunn av kommunen.

Status for parkeringsplassen: Kommunen har ikke bestemt seg for hva de skal bruke plassen til. Det står «offentlig formål» i kommuneplanen. Det er etter hvert kommet fram at det ikke er noen planer.

Høytrykksspyler: Harald Melvold og Bernt Otto Hauglin går sammen om jobben.

Sak 9: Det var ingen forslag fra styret.

Sak 10: Det var ingen innkomne forslag.

Sak 11 : Valg. Valgkomiteens innstilling ble lagt fram av Harald Melvold.

Styret

Kåre Selvik - formann gjenvalg

Bjørn Eric Hansen - nestformann gjenvalg

Arnulv Solberg - kasserer ny

Mai Risløkken

Tore Morberg - sekretær ny

Turid Sandvik

Bernt Otto Hauglin - styremedlem ny

Terje Lønseth

Kjartan Fønsteli - varamedlem gjenvalg

Morten Fleischer - varamedlem ny

Bernt Otto Hauglin

Inger Drengsrud Førde - varamedlem ny

Arve Solli

Arrangementskomitéen

Kari Sønju - leder gjenvalg

Gerd Fossnes gjenvalg

Inger Marie Melvold gjenvalg

Karen Lillelien gjenvalg

Ingrid Bjørnstad gjenvalg

Berit Petterson ny

Liv Havik

Museumskomiteén

Bjørn Eric Hansen - leder gjenvalg

Frøydis Christoffersen gjenvalg

Liv Davidsen gjenvalg

Ove Midtsem gjenvalg

Kjell Klausen gjenvalg

Thorleif Berg gjenvalg

Bygdemagasinet

Bjørn Fossnes - redaktør gjenvalg

Jan Lien gjenvalg

Kjell Jørgensen gjenvalg

Arne Myrvang gjenvalg

Slekts- og gårdshistorie

Arne Myrvang - leder gjenvalg

Odd Arne Svendsrud gjenvalg

Asbjørn Westermann gjenvalg

Jorun Dambo gjenvalg

Anne Elisabeth Myrvang gjenvalg

Ragnar Ølstad gjenvalg

Arne Gjertsen ny

Jan Helness

Arve Solli ny

Årbokkomitéen

Terje Martinsen - leder ny

Per Olav Berg

Jørn Jensen gjenvalg

Inger Drengsrud Førde gjenvalg

Erik Jacobsen ny

Terje Martinsen

Revisorer

Harald Melvold gjenvalg

Rolf Hansen ikke på valg

Oldtidsveien

Ole Kjølén - leder gjenvalg

Bjarne Kjos

Bjarne Kjos gjenvalg

Ole Kjølén

Ole Rud gjenvalg

Martin Aasgaard gjenvalg
Jan Bjerknes gjenvalg
Harald Melvold gjenvalg

Kyststien

Harald Melvold - leder gjenvalg
Odd Rønning gjenvalg
Gunnar Graff gjenvalg
Odd Berg Petterson gjenvalg
Erling Gabrielsen gjenvalg
Kristian Halvorsen ny

Hederstegnsråd

Bjarne Kjos gjenvalg
Ole Sønju gjenvalg
Ole Rud ikke på valg

Huskomité

Bernt Otto Hauglin - leder gjenvalg
Jens Sundby gjenvalg

Ottar Bergli gjenvalg
Kari Sønju gjenvalg

Valgkomitéen

Harald Melvold - leder gjenvalg
Terje Martinsen gjenvalg
Ole Rud gjenvalg

Alle ble enstemmig valgt slik valgkomitéen foreslo.

Sak 9: Det var ingen innkomne forslag

Sak 10: Det var ingen forslag fra styret

Sak 12: Ramme for styrets arbeid

Planlagte arrangementer er arkeologikurs og omvisning i Riksarkivet.

Terje Martinsen uttrykte bekymring for stigende gjennomsnittsalder blant historielagets aktive deltakere.

Ole Sønju ble utnevnt til æresmedlem. Bjarne Kjos mottok hederstegn.

Etter at den formelle delen av årsmøtet var slutt, kåserte Bjørn Fossnes om søstrene Anna og Cecilie Bø med slektsbakgrunn fra Røyken som startet kvinnebladet «Urd».

TURID SANDVIK (REFERENT)

LIV DAVIDSEN

ARNE GJERTSEN

Minneord – Bjørn Brønner

Bjørn Brønner var en av de som har satt varige spor etter seg i Røyken historielag. Bjørn var opprinnelig Asker-gutt, født 17. april 1940 og oppvokst på Hvalstad gård. For mer enn 40 år siden bosatte han seg med familien på Fossum. Som ung var Bjørn en aktiv orienteringsløper og friluftsmann, og interessen for lokalhistorie ble tidlig vekket.

Siden vi var naboer og begge var født i Asker og begge hadde gått på Asker gymnas, ble det til at vi gjennom nabo-skap og felles interesse for lokalhistorie og friluftsliv kom til å få mange fine turer sammen i Røykens inn- og utmark. Bjørn var en dyktig kartleser – og med gamle 1800-talls kart og dagens orienteringskart tok vi oss fram på eldgamle stier og veifar til gjengrodde tufter. Bjørn delte gladelig kunnskaper med andre.

Tidlig på 1980-tallet kom Bjørn med i Historielagets styre. En periode var han også lagets formann. Han var en flittig bidragsyter til Bygdemagasinet og inspirerende guide på flere av lagets vandringer.

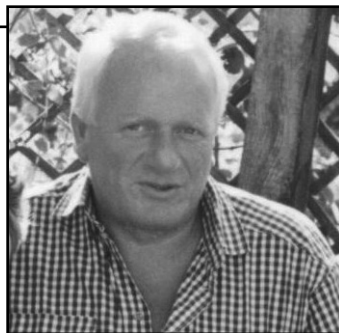
Da Historielaget fikk muligheten til å restaurere Kornmagasinet, var Bjørn selvskreven og blant de ivrigste i dugnadsgjengen, den såkalte «firer-banden». I de to årene vi holdt på med Kornmagasinet, fra 1985 til 1987, var Bjørn arbeidsgjengens midtpunkt og muntrasjonsråd med sine kvikke replikker. Vi så fram til dugnadshelgene med Bjørn.

Takket være Bjørns interesse for å dokumentere historien har Historielaget gjennom bild-er fått dokumentert alle stadier i restaureringen av Kornmagasinet. I tillegg laget han dias fra alle kanter av bygda som han blant annet brukte i mange av sine kåserier for lagsmed-lemmer, skoler og foreninger. I 2007 ble Bjørn tildelt Historielagets hederstegn.

For en del år siden ble Bjørn rammet av slag slik at han ble sterkt svekket. Han fikk, på tross av sykdom, hele tiden gleden av å bo hjemme hos Bente. Etter et nytt slag døde han fredfullt på Bråset sykehjem 4. mars.

Vi lyser fred over Bjørn Brønners minne.

TERJE MARTINSEN

Regnskap 2011

	Note nr.	2011	2010	Budsjett 2011
Driftsinntekter:				
Medlemskontingent		202 190	168 455	204 000
Leieinntekter Kornmagasinet		61 740	65 500	65 000
Tilskudd fra Røyken kommune		16 000	38 500	16 000
Inntekter arrangementer		15 819	2 710	10 000
Gevinst ved salg av Mølla		557 849		
Vi trenger din hjelp		3 400	79 250	
Andre inntekter	1	62 565	45 712	50 000
Sum driftsinntekter:		919 563	400 127	345 000

Driftskostnader:				
Lønnskostnader				
Lønnskostnader	2	30 900	30 600	30 000
Sum lønnskostnader		30 900	30 600	30 000

Øvrige driftskostnader				
Årbøker		49 127	43 670	45 000
Bygdemagasinet		27 898	23 480	25 000
Strøm og kommunale avgifter	3	47 533	41 081	40 000
Reparasjon og vedlikehold	4	582 698	116 322	200 000
Datautstyr		16 802	3 980	5 000
Kontingenter		7 300	6 500	7 000
Annonser og reklame		11 624	7 444	8 000
Diverse kontorutgifter	5	21 315	36 009	20 000
Utgifter arrangementer		812	0	0
Forsikringer		12 401	21 366	25 000
Andre driftskostnader	6	49 870	29 566	40 000
Sum øvrige driftskostnader		827 380	329 418	415 000

Sum driftskostnader		858 280	360 018	445 000
----------------------------	--	----------------	----------------	----------------

Driftsresultat		61 283	40 109	-100 000
-----------------------	--	---------------	---------------	-----------------

Finansinntekter:				
Renteinntekter bank		7 950	2 695	0
Sum finansinntekter		7 950	2 695	0

Årsresultat		69 233	42 804	-100 000
--------------------	--	---------------	---------------	-----------------

Balanse pr. 31.12.2011

Eiendeler:	Note nr.	2011	2010
Anleggsmidler			
Kornmagasinet		1	1
Mølla		0	100 000
Gjellumstua og laftet hus på Hernestangen		1	1
Museumsgjenstander, gaver og lignende		250 000	250 000
Inventar		1	1
Sum anleggsmidler		250 003	350 003

Omløpsmidler:			
Kundefordringer		19 000	0
Sum kundefordringer		19 000	0

Bankinnskudd / kontantkasse:			
Særvilkårskonto		186 183	23 415
Konto for medlemskontingent		160 916	9 608
Driftskonto		44 713	180 961
Kontantkasse museumskomiteen		2 835	3 061
Sum bankinnskudd og kontanter		394 647	217 045

Sum omløpsmidler		413 647	217 045
-------------------------	--	----------------	----------------

Sum eiendeler		663 650	567 048
----------------------	--	----------------	----------------

Gjeld og egenkapital:	Note nr.	2 011	2 010
Egenkapital			
Oppskrivningsfond	7	250 003	350 003
Fri egenkapital	8	378 418	209 186
Sum egenkapital		628 421	559 189

Annen kortsiktig gjeld			
Skattetrekk		1 207	3 933
Leverandørgjeld		34 022	3 676
Forskudd medlemskontingent			250
Sum annen kortsiktig gjeld		35 229	7 859

Sum egenkapital og gjeld		663 650	567 048
---------------------------------	--	----------------	----------------

Kåre Selvik
Styrets leder
Terje Lønseth
Styremedlem

Røyken,
Bjørn-Eric Hansen
Nestleder
Mai Risløkken
Kasserer

Turid Sandvik
Sekretær

Noteoversikt til regnskapet for 2011

		2011	2010
Note nr. 1	Andre inntekter:		
	Salg av årbøker og gammel Røykenbok	27 414	14 910
	Salg av bygdemagasin og kalendre	13 240	14 110
	Provisjon salg av nye Røykenboka	900	5 700
	Salg av museumskomitéen	6 300	7 372
	Diverse inntekter	14 711	3 620
		62 565	45 712
Note nr. 2	Diverse lønnskostnader:		
	Lønn vaktmester	27 600	27 600
	Lønn sommerarbeider	3 300	3 000
		30 900	30 600
Note nr. 3	Strøm og kommunale avgifter:		
	Renovasjon, vann og avløp	10 648	9 262
	Strøm	36 885	31 819
		47 533	41 081
Note nr. 4	Reparasjoner og vedlikehold		
	Rep. og vedl.hold Kornmagasinet	581 243	110 845
	Rep. og vedl.hold Hernestangen	1 455	5 477
		582 698	116 322
Note nr. 5	Diverse kontorutgifter		
	Kontorrekvisita	1 570	2 937
	Trykksaker	0	2 864
	Aviser, tidsskrifter ...	750	700
	Telefon	11 114	9 394
	Porto	7 881	20 114
		21 315	36 009
Note nr. 6	Andre driftskostnader		
	Utgifter innbrudd/brannalarm	4 658	4 130
	Utgifter brøyting og strøing	6 237	6 000
	Møter, kurs, oppdatering etc.	3 181	3 440
	Drivstoff	2 400	2 400
	Bank og kortgebyr	280	272
	Leieutgifter	2 924	0
	Øvrige kostnader	30 190	13 324
		49 870	29 566
Note nr. 7	Oppskrivingsfond		
	Kornmagasinet	1	1
	Mølla (overført fri egenkapital)	0	100 000
	Gjellumstua og laftet hus på H.tangen	1	1
	Inventar	1	1
	Museumsgjenstander, gaver og lignende	250 000	250 000
		250 003	350 003
Note nr. 8	Fri egenkapital		
	Egenkapital pr. 01.01.	209 185	166 381
	Overført fra oppskrivningsfond Mølla	100 000	
	Årsresultat	69 233	42 805
	Egenkapital pr. 31.12.	378 418	209 186

Æresmedlem

Med disse ord utnevnte historielagets leder, Kåre Selvik, lagets andre æresmedlem: Det å bli æresmedlem i Røyken Historielag hverken er eller skal bli noe dagligdags. Bl.a. derfor har styret brukt over et år på å vurdere den utnevning vi nå foretar og som hele styret anser seg som forslagstillere til.

Det medlem som skal hedres med æresmedlemskap i dag har vært medlem av laget så lenge at innmeldingsdatoen nesten fortaper seg i historiens mørke, men innmeldingen skjedde i 1969.

Han - ja det er en han - har lagt ned et arbeid så omfattende at han fremstår som alle foreningers drøm.

Han er en av de flittigste bidragsytere til våre publikasjoner Bygdemagasinet og Årboka. Da vi foretok en opptelling for et år siden kom vi til at han hadde skrevet 189 artikler alene og 13 sammen med andre. Etter at 2011 er passert må tallet økes med to, slik at det samlede antallet nå er 204. Vårt håp er at denne imponerende produksjonen vil fortsette!

Ikke nok med at han har skrevet mye, han var også redaktør for Bygdemagasinet sine første 24 numre fra 1985 til 1993. I tillegg var han med i årbokredaksjonen fra 1992 til 1997. Fra 1992 har årbøkene kommet årlig. Sin første artikkel hadde han i årboka for 1971, den andre i rekken. Han var også med i referansegruppa for bygdeboka Røyken - Bygda og menneskene.

Han har tjenestegjort i styret. Han var varaleder fra 1973 til 1976, og varamedlem i 10 år fra 1999 til 2009. Slik historielagets styre arbeider er det i praksis ingen forskjell mellom varamedlemmer og medlemmer. Det må også nevnes at han også har vært aktiv i Blåhella Kystsamlings, der han bl.a. har sittet i styret.

Vår mann i dag har ledet mange av lagets populære markvandring, og han har vært guide under Oldtidsmarsjen. Han har også en lang karriere som foredragsholder. De som har hørt ham går god for kvaliteten og hans pedagogiske evner. Ikke minst har han deltatt på "Kjenn din egen bygd"-arrangementene.

Heller ikke praktisk arbeid er ham fremmed, han har ledet kurs i lafting og skigardoppsett. Dessuten har han deltatt på dugnader på

Ole Sønju

Kornmagasinet, på Hernestangen og på lagets første prosjekt; stabburet på Prestegården.

Han sto også i mange år for lagets arbeid med å foreslå veinavn i Røyken, noe han fortsatt bidrar til.

Og - selvfølgelig - han har fått Røyken Historielags hederstegn. Det fikk han i 2007. Han er også en av de få som har fått det gamle hederstegnet Tomlingen.

Når jeg så sier at vårt nye æresmedlem er født i 1930 og nylig har fylt 82 år, er vel ingen i tvil om hvem dette er.

Jeg ber Ole Sønju komme fram og motta dette diplomtet som et synlig bevis på æresmedlemskapet.

Åros Blanda Kor

Liv Davidsen skriver:

Sangforeningen «Åros Blanda kor» ble startet i 1922, og hadde sitt virke inntil verdenskrigen brøt ut i 1939. I 1925 ble min far, Alf Karlsen, valgt inn i styret som kasserer, og var medlem av styret helt frem til de sluttet i 1939. Da kom krigen.

Olav Torbjørn Skare. Skolestyret valgte en Korets dirigent gjennom komité til å ivareta alle år.

korets midler. Valgt ble Olav Skare og Alf Karlsen. De ble enige om å reise til Oslo for å se på instrumenter, men det skjedde ikke, og her slutter alle referater fra «Åros Blanda Kor».

Det har blitt meg fortalt at det etter krigen ble innkjøpt et piano til Frydenlund skole for nettopp disse pengene.

Eikeleina 3. mars 2011

Korets protokoll forteller om stor kulturell interesse i Åros i mellomkrigsårene.

Blant de som var med og stiftet koret i 1922 finner vi kjente navn som:

Lærer fru Ranum, Astrid Skare, Astrid Leira, Karsten Follestad, Anton Watne, Erling Torkildsen, Hans Lund m.fl.

Som det første styre ble valgt: Formann Karsten Follestad, kasserer Erling Torkildsen, sekretær Anton Watne og med Astrid Leira og Sverre Mørk som suppleanter. Det ble umiddelbart fattet beslutning om å gå til innkjøp av «20 smaa sanghefter».

I korets lover ble det fastsatt at: «Koret har til maal og arbeide op god sang i kretsen. Dette søkes naatt ved avholdelse av aftenunderholdninger og konserter».

Videre også at: «Styret optar nye medlemmer i koret efter at dirigenten har prøvet stemmene».

Koret begynte sine sangøvelser på Frydenlund skole onsdag 19. september. På repertoaret sto bl. andre sanger: Naar fjordene blaaner, Landkjenning, Ulabrand, m.fl.

Av protokollen kan en lese at koret, ved siden av å holde konserter rundt om i Åros, Røyk-

en og Sætre, også innøvde og spilte skuespill. «Like barn leker best» ble fremført på Aaros Skysstasjon i 1926. På Filtvedt Ungdomslags lokale ble skuespillet «Rasjonelt fjøsstell» fremført, og også Slemmestad, Engene og Høyenhall ble besøkt med konserter og skuespill. På Bjørnsonfesten på Høyenhall høstet koret stor annerkjennelse for fremførelse av «Siggurd Jordsalfar», og med sanger som: «Olav Trygvason», «Det går et stille tog», og mange flere av Bjørnsons sanger.

Det var i enkelte år litt laber deltagelse på øvelsene, og en gang ble to damer sterkt irettesatt for å skulke ved konserter. Styret var stadig på jakt for å finne nødvendige «stemmer», og jaktet ofte på nok tenorer. Medlemstallet vekslet mellom 30 til 45 gjennom årene. Ved siden av kulturelle aktiviteter samlet medlemmene seg ofte til uhyggelige samlinger, og pølsefester ser ut til å ha vært en nærmest årlig foreteelse.

Fra 30 årene inneholder protokollen mer sporadiske oppføringer. Vi kan lese følgende: «Styret for det nedlagte Aaros bl. kor hadde møte i Frydenlund skole 27.8.1939» Her ble det bl. a. vedtatt «1. Styret foreslår for skolestyret at det innkjøpes et piano til skolen», noe som ble enstemmig vedtatt.

Det siste som er skrevet er følgende referat: «Komiteen valt av Røyken skolestyre som skal stelle med Aaros bl. kors midler holdt møte 8. april 1940 i Frydenlund skole.

Komiteen ble samd om å reise til Oslo og se på forskjellige instrumenter og så få sakkynndig uttale av en eller annen ekspert på området.

Komiteen er samd om å reise til Oslo mandag 15. april.

Møtet slutt»

Wilhelm Berglund/Alf Karlsen/Olav Skare

Alf Karlsen som soldat.

Protokollen inneholder mange detaljer som er gøy å lese. Spesielt må en beundre den dyktige sekretæren Elsa Iversens nydelige håndskrift. Ei bok som bør bli tatt vare på.

BJØRN FOSSNES

Hans Graff til minne

Hans Graff ble født 25. juli 1929. Med utspring i Røyken Bondelag tok Hans Graff, sammen med Odd Sandlund og John Lund m. fl. initiativet til stiftelse av Røyken Historielag. Det første møtet ble avholdt 20. januar 1966, og Hans ble valgt til lagets første formann. Han styrte laget fram til 1972, da han overlot roret til Bernt Bærem Svendsen.

På lagets 25 års jubileumsfest på Høyenhall 9. mars 1991, ble Hans hedret med lagets «Samlede skrift-er» i tre bind, og med mottageren navn i gullskrift.

Gjennom alle disse 40 årene har Hans stillet opp i ulike sammenheng, og bidratt til lagets vekst og utvikling. For sin innsats ble han på årsmøte utnevnt til æresmedlem og tildelt diplom.

Hans forlot oss 4. januar etter et lengre opphold på Bråset.

Vi lyser fred over vårt æresmedlems minne.

Jeg velger å gjengi i sin helhet den talen som Historielagets leder, Kåre Selvik, holdt ved Hans Graffs bære i Røyken kirke fredag 13. januar:

*Som nevnt av sognepresten var **Hans Graff** med på å stifte Røyken historielag i 1966. Han var lagets første formann, og hadde dette vervet til 1973. Han var også nestformann i årene 1976 til 1978, og i alle år et ivrig medlem.*

***Hans Graff** er den som er blitt stående som initiativtageren til å stifte Røyken Historielag. Han mente selv at ønsket om en slik forening nok skyldtes forandringer i tenkemåten på nittensekstitallet, og fortalte hvordan det irriterte ham da slike tanker ble møtt med at Røyken ikke hadde noen historie. Han så klart at dette, som vel var tankegods fra nasjonalromantikkens dyrking av våre dalfører, kort og godt ikke var riktig. Det var jo her, rundt Oslofjorden, at vi i lange tider hadde vært i begivenhetene sentrum.*

Idéen om et historielag i Røyken fengst, og på stiftelsesmøtet den 20. januar 1966 møtte det opp 25 personer. Som så ofte gikk det litt opp og ned,

*og i begynnelsen var frafallet stort. Men så gikk det oppover igjen, og i 1970 - i **Hans Graffs** formannstid - ga laget ut sin første årbok og reddet prestegårdens stabbur fra forfall og riving. Arbeidet med å ta være på lokal historie og lokale kulturminner var i gang.*

*Det var derfor fullt fortjent da **Hans Graff** i 2006 ble utnevnt til Røyken historielags første og hittil eneste æresmedlem.*

*Da historielaget feiret sitt 40-årsjubileum i 2006 fortalte **Hans** hvordan arbeidet med laget startet på sin lune og humoristiske måte. Ved dette jubiléet fikk han gleden av å se at laget hadde vokst til rundt 650 medlemmer.*

***Hans**, som etter stiftelsen ofte fikk spørsmålet om åssen går det med historielaget ditt hadde nådd et mål; dette var blitt historielaget vårt.*

*Røyken historielag minnes **Hans Graff** med takknemlighet.*

BJØRN FOSSNES

Hans Graff forteller fra sine skoledager

Det var en sommer rundt år 2000 at jeg noen ganger besøkte Hans på Huseby gård. Vi slet begge den gang med hofteproblemer, og fant derfor at vi kunne bruke litt tid til å snakke om vår felles hobby, historielaget. Vi hadde mange fine samtaler, og jeg lærte mye av en kunnskapsrik mann. En dag gav Hans meg et håndskrevet notat. Han ba meg se hva jeg kunne få ut av dette, og jeg skrev det ned på min nyervervede PC. Hans ble i etterkant litt betenkt på sin egen ordbruk, og ikke så helt overbevist om innholdets almene interesse, så vi ble enige om å vente med å publisere dette i bygdemagasinet.

Ved en ren tilfeldighet fant jeg dokumentet igjen på en gammel PC, og jeg er ikke i tvil om at dette nettopp har almene interesse.

Jeg kan dessverre ikke spørre deg nå Hans, så jeg tar det fulle og hele ansvaret.

BJØRN

Hans skrev:

Jeg begynte på Ølstad skole i 1936 sammen med 10 andre håpefull. Skolen var 4 delt, det vil si at 1. klasse var alene, mens 2. og 3. underklasse ble undervist sammen, det samme for 3. og 4. og for 6. og 7. Vi gikk på skolen annen hver dag. I de tre første årene hadde vi lærerinne, da het det at vi gikk i småskolen. De siste 4 årene hadde vi lærer og da het det at vi gikk i storskolen.

Skolehusets grunnflate kan jeg tenke meg var ca. 120 kvm. I første etasje var det to klasserom pluss en ganske stor gang. I 2. etasje hadde lærerinnen en liten leilighet. Det var også et rom hvor Ølstad folkebibliotek holdt til. Det hadde opppe 2 timer hver uke.

Røyken hadde også ansatt skoletannlege, han het Kristian Hovring. Når han kom på sin årlige visitt til vår skole, ble tannlegestolen og de andre remediene hans rigget opp i biblioteket. Dit ble elevene etter hvert kalt opp til behandling.

Denne bygningen ble revet en gang på 60 tallet. Den første skolebygningen på Ølstad er fortsatt i bruk. Storevik bor der. Læreren der da jeg gikk på skolen. Den ble bygget på 1870 tallet.

Min lærerinne het Ragna Hofsvang. "Hoppetitta" ble hun kalt av elevene. Hun var svært streng. Lugging, øreknipsing og ørefiker

var midler hun svært ofte tydde til i undervisningen.

Min interesse for historie er vel der, men mine lærere både på folkeskolen og realskolen var etter min mening svært gode til å nøre opp under denne min interesse. I småskolen var det lokalhistorie det ble undervist i. Røykenboka ble flittig brukt. Vi visste navnet på alle sentrale personer i bygda. Jeg mener vi visste navnet på alle lærerne i bygda og hvilken skole de underviste på. En gang leide hun en buss og tok med seg 2. og 3. klasse og besøkte alle skolene og alle kirkene i bygda. Turen gikk videre til Asker kirke. Til slutt besøkte vi Otto og Tilla Valstad. Han tok oss med inn i atelieret og fortalte om sin kunst. Det stod også mange skulpturer laget av Anne Grindalen der, både ute i hagen og inne. Hun var ikke tilstede da vi var der.

Religionsundervisningen var en alvorlig sak for frk. Hofsvang. Jeg kan ikke fornemme å ha opplevd at hun satte spørsmålsteget ved noe av det vedtatte syn på religionsundervisningen. Biskop Johan Lunde satte hun svært høyt. Hans salme "Gud vil jeg skal være et solskinnsbarn" måtte vi lære, og den sang vi ofte. Bevare min munn for å kalle henne en rødstrømpe, men hun var som enslig, selvstendig frøken bevisst at kvinnene kunne, og jeg mener at hun la vekt på å fremheve kvinner som hadde gjort seg bemerket. Eksempler jeg husker i farten er Selma Lagerlöf, Tilla Valstad, Anne Grindalen og Margrethe Munthe.

Dette at to klasser skulle undervises samtidig opplevde jeg ikke som noe problem. For lærerne må det ha vært det.

På den tiden ble det gjennomført en kampanje for sunnere kosthold. Etter den tidens forhold ble det sendt ut en mengde opplysningsmateriell om sunn mat. Melk, ost, grovbrød og grønnsaker var ting vi ikke kunne spise for mye av. Sukker, sirup, kaffe og sjokolade førte rett ut i fordervelsen. Fordøyelsen begynte jo i munnen og for å stimulere spyttkjertlene til å produsere mer spytt var det strengt forbudt å ta en eneste slurk melk før nistepakka var oppspist. Det forekom ikke at noen våget å bryte denne reglen. Dette korresponderte vel heller dårlig med målsettingen om at alle skolebarn

skulle helle i seg en liter melk om dagen.

Vi gledet oss til å begynne i storskolen. Læreren het Hjalmar Skaug. Han var en dyktig lærer. Disiplinproblemer hadde han lite av. Det kom ikke bare av at vi var så utmerkede elever.

Vi fikk ikke undervisning i fremmede språk på folkeskolen. For å komme inn på middelskolen måtte vi ha et grunnkurs i språk. Det var et kveldskurs som ble holdt i Klokkegården på Røyken. For vårt årskull var språket tysk. Tidligere hadde det vært engelsk. Det er ett av få eksempler som jeg husker på at undervisningen skulle passe inn i det fremtidige "Stortyske Rike".

Jeg skulle begynne på realskole i Drammen høsten 1943, men det ble utsatt og utsatt fordi tyskerne hadde beslaglagt skolelokalene til sitt bruk. I Røyken var det en toårig realskole som holdt til i Slemmestad. På grunn av all usikkerheten omkring skole— i Drammen ble det til at jeg begynte i Slemmestad. Det var jeg glad for etter hvert som jeg hørte om alle provisoriene som måtte til i Drammen. Undervisning i bedehus, kirker, privat og lignende.

Jeg begynte på Røyken realskole ca. 1 mnd. etter skolestart, og det var nærmest som et kultursjokk å komme fra de autoritære forholdene vi hadde hatt på Ølstad til de anti-autoritære metodene som de unge, nyutdannede lærerne der nede ville gjennomføre. Lærere og elever skulle være kamerater. I friminuttene sto døra til det lille lærerværelset på vidt gap. Elevene kom og gikk som de ville. Lærere og elever bomma hverandre for hjemmeavla. Tonen meget kameratslig. Hvordan lufta var på det lærerværelset kan ingen forestille seg i dag.

Det ble fort slutt på dette "anarkiet", det kan tenkes at det har kommet klager på disiplinen til skolestyret, men jeg tror heller at disse unge lærerne fort har funnet ut at dette likhets- og kameratskapsforholdet ikke kunne praktiseres fullt ut. Døra til lærerværelset ble stengt, og røykinga måtte foregå på steder der lærerne ikke "måtte" se oss.

Jeg synes vi hadde svært gode lærere, disiplinen ble strammet svært inn. I undervisningssituasjonen var disiplinen og effektiviteten svært god. Det at både Heggen og Jakobsen ble rektorer ved hver sine gymnaser forteller vel det. Arne Heggen underviste i to av de fagene som lå mitt hjerte nærmest, nemlig historie og norsk med litteraturhistorie. Det

var lærere om ikke stod og leste opp fra boka. Han overøste oss med sin overflod av historisk viten.

Skolen hadde ikke eksamensrett, så vi måtte opp til eksamen i alle fag, både skriftlige og muntlige. Lærerne la selvfølgelig opp undervisningen slik at vi skulle gjøre det best mulig inntrykk ovenfor sensorene. Heggen fikk oss til å lære sitater som ikke sto i boka, gjerne på originalspråket. Hvis en i forbindelse med det emnet en hadde trukket kunne komme med et slikt, skulle "megeten" langt på vei være sikret. Jeg husker flere av dem enda, ja selv noe så innfløkt som "Puteria censio Kartagenien esse dem lenda".

Jakobsen og Heggen var ikke helt ferdige med universitetsutdannelsen, men var smarte nok til å komme seg vekk fra universitetet da de store student-arrestasjonene ble foretatt. Hvordan de fikk jobben i Røyken vet jeg ikke. Etter skoleavslutningen fredsvåren 1945 så vi ikke mer til dem før på en klassefest ca. 50 år etter. Heggen hadde vært rektor ved Kongsberg gymnas, Jakobsen rektor ved Askim gymnas.

Rektor ved skolen siste skoleåret var Helge Borchgrevink. Han var Slemmestadgutt. Fru Goltherman var tysk lærer. Hun hadde vært gift med en tysker og vært internert i Tyskland under krigen. Hadde vel kommet seg hjem til Norge hurtigst mulig etter krigen.

Et uutslettelig minne sitter igjen fra den dagen da Quisling ble dømt. På skolen fantes det ingen radio, så vi fikk gå ned til et av husene i det såkalte «murtoget» og sto utenfor og hørte gjennom vinduet at høyesterettsjustitiarius Pål Berg leste opp dødsdommen. Det gikk mange motstridende tanker gjennom hodet på 16 åringen da.

HANS GRAFF

Til alle medlemmer:

Distribusjon av våre forsendelser (Årbøker, bygdemagasin etc.) blir utført av frivillige medlemmer. Det blir ofte uttalt stor frustrasjon grunnet manglende eller dårlige navn på postkassene.

Husk at denne fordelingsjobben utføres ved svært forskjellige lys- og føreforhold.

Bønn: **Hjelp våre «postbud» ved å merke postkassen din ordentlig!**

STYRET

Seilskipsankeret i Båttstø

I tidligere utgaver av Bygdemagasinet har vi nevnt det kjempestore seilskipsankeret i Båttstø. Dette ankeret har en noe spesiell historie som kan være av interesse for Bygdemagasinet sine lesere. Bildet viser ankeret i restaurert stand slik det i dag tar seg ut inntil Båttstøveien i Båttstø sentrum.

I 1883 ble Båttstø iskompani A/S etablert og de bygde en stor dam mellom Sundbyveien og fjorden i Båttstø. Hensikten var produksjon av naturis. Og isen ble skipet fra Lasteberget, og der i gresset på Lasteberget lå ankeret fra 1976 til 2006.

Opprinnelig har dette vært et eldgammelt seilskuteanker. Det er i smijern og består av ring, legg, kryss og armer. Denne type anker var svært plasskrevende ombord, derfor ble de allerede på slutten av 1800-tallet i hovedsak erstattet av mer praktiske ankere med innfellbare armer. Jeg har forstått det slik at Båttstø iskompani ervervet ankeret fra en seilskute hvor det var blitt overflødig. Iskompaniet hadde nemlig behov for ankeret til fortøyning av skutene som lastet is fra Lasteberget. Derfor ble ankeret festet til en bøye med en kjetting og senket på ca 20 meters dyp utenfor Lasteberget. Frem til omkring 1920 gjorde derfor ankeret tjenesten som fortøyning for skipene som lastet is. På dette tidspunkt ble det tatt i bruk fortøyningsfester på land, og ankeret på sjøbunnen fikk hvile.

Røykens kyst mot Oslofjorden er populær for dykkere, og våren 1976 «fisket» to unge dykkere opp ankeret og fraktet det over til Drøbak. De mente at ankeret var deres, og de ville bare levere det fra seg mot en betydelig bergingslønn. Båttstø iskompani A/S var imidlertid avviklet omkring ti år tidligere og en Båttstøfamilie hadde overtatt de gjenværende verdier. Derfor hevdet de at ankeret var deres og de tok kontakt med lensmannen i Røyken om saken. Men det hele var mer komplisert enn som så. Ifølge norsk lov er slike funn som bevislig er eldre enn 100 år statens eiendom. Derfor ble Sjøfartsmuseet i Oslo kontaktet. Direktør Molaug kunne raskt konstatere at ankeret var akkurat maken til det som prydet plenen utenfor museet. Det eneste man viste om Sjøfartsmuseets anker var at det hadde tilhørt en seilskute bygget i 1876, altså nøyaktig 100 år tidligere. Rester av en kjetting

Seilskipsankeret i Båttstø. Foto Kristian Halvorsen.

var fortsatt festet til Båttstøankeret da det ble gjenfunnet, noe som sannsynliggjorde at det hadde hatt et feste på overflaten. Og noe bevis om alder over 100 år hadde man ikke. Konklusjonen ble at ankeret ble hentet tilbake til Båttstø som Båttstø-familiens rettmessige eiendom. Og det ble plassert på Lasteberget som nå er friområde og badeplass som et minne fra seilskutetiden.

Blåhella kystsamlings ble etablert i 1997 og har tilhold i et naust på Blåhella, bare noen hundre meter syd for Båttstø. De har som formål å verne om bygdas gamle kystkultur og de syntes at ankeret førte en for anonym tilværelse. De besluttet å bekoste restaurering og flytting av ankeret i samråd eierne. Til ny ankerstokk ble det hugget ei stor eik i Hov skog like ved fordi den opprinnelige ankerstokken var råtnet bort. Promhavn Slip i Nærnes bearbeidet stokken og lagde ringer av smijern. Og sommeren 2006 var stokkankeret på plass oppe ved Båttstøveien. Der kan du fortsatt ta det i øyesyn like inntil kyststien ved nedgangen til Lasteberget.

OLE SØNJU

Kilder:

Blåhella kystsamlings
Samtaler med Bernt Høvik i 2005 (en av eierne)
Samtaler med Anfinn Kuvik i 2005
Drammens Tidende og Buskeruds Blad 26. mai 1976

«Parti fra Røken» ca. år 1900

Dette postkortet har jeg lånt av Otto Aasgaard i Røyken. Han kjøpte det nylig i Drammen. Det er datert 21.12.1903 og har adresse Paris. Porto en den gang var et 10-øres rødt frimerke.

I forgrunnen ser vi en bit av bygdas hovedvei, både gammel og «ny». Veien til venstre fører til kirken og prestegården. Dette var Røyken og Hurums hovedvei til Drammen frem til slutten av 1890-tallet. På det tidspunkt fikk vi en ny hovedvei som vi ser midt på bildet. Videre ble brua over jernbanelinjen og den store fyllingen på den andre siden bygget da. Tidligere gikk veien omtrent rett frem og krysset jernbanesporene i plan inne på stasjonsområdet. Det er forøvrig verd å merke seg datidens «autovern» som besto av solide stabbesteiner. Men noen spor etter automobil finner vi ennå ikke på bygdas hovedvei..

Hovedveien fra 1890-årene heter i dag Spikkestadveien frem til Bjørnstad. Helt til 1983 var dette den faktiske hovedvei fra Røyken til Drammen. Men dette året åpnet man en parsell av den nye riksvei 23 fra Dagslett til Midtbygda, og den gamle hovedveien ble i hovedsak avlastet for gjennomgangstrafikken. Brua over jernbanen -som vi ser på bildet- var lenge en flaskehals i trafikken. Den fikk påbyggd et smalt gangfelt i 1968, men først de senere år er den erstattet med en form for kulvert. Dette gir vesentlig større kjørebredde for biler samt fortau.

Stakittgjerde som vi ser på bildet utgjør litt av innhegningen til Klokkegårdens hvor det også var skole. (Klokkegården finnes utenfor bildekanten til venstre). Det lille huset med skråtak som vi ser i forgrunnen omtrent midt på bildet er jernbanens vanntårn. Der fikk damplokomotivene dampkjeler etterfylling med vann. Vannet kom fra Hanestaddammen som ble bygget til formålet av jernbanen i 1872. Vanntårnet ble egentlig overflødig etter at jernbanen fikk elektrisk drift i 1921. Men av beredskapshensyn bekostet forsvaret vedlikehold av huset frem til ca. 1960-tallet da det ble revet. (En annen sak er at vanntilførselen for lengst hadde stoppet opp.)

På bildet ellers ser vi den ruvende hvite meieribygningen bak stasjonsbygningen litt til venstre for midten av bildet. Meieriet ble tatt i bruk i 1899 og hadde en trallegang fra gavlen på huset ut til jernbanesporet for lasting og lossing av melkespann. Midt på bildet til høyre for veien skimter i skysstasjonen bak et løvtre. Og til høyre for skysstasjonen sees stallene. I bakgrunnen helt til venstre ser vi gårdene på Vang. Vi skimter et hvitt hus ytterst til høyre. Det er våningshuset på gården Heggum nordre. Det ble erstattet av dagens bygning i 1922. Og bakenfor dette igjen, mot himmelen, ser vi litt av Gleinåsen.

OLE SØNJU

Bygdemagasinet nr. 1 til 60

Uten salutt eller annet oppstyr «feiret» Bygdemagasinet sitt 60.ende nummer i november 2011. Det skal ikke stikkes under en stol at det etter hvert går litt tyngre å samle nok stoff til å dekke et 25-30 siders blad, uten at dette i for seg er noe krav eller uttalt målsetting. Om dette skyldes at det og «fjern-redigere» bladet fra Telemark ikke alltid er like lett, eller om det er alderen som tyng-er mest, skal være usagt. Sannsynligvis en lett blanding.

For at magasinet skal kunne vekke interesse rundt om i bygda, er vi avhengig av at vi mottar bidrag og kommentarer fra alle kretser i Røyken. Det kan ikke gjentas for ofte at vi ikke er ute etter dramatiske historier, men vanlig hverdagshendelser eller beskrivelser. Vi hjelper gjerne med redigering av stoffet, om du ikke synes du er så veldig skrivekydig.

Som de fleste er kjent med er BM fra nr. 40 og til siste nummer lagt ut på lagets hjemmeside. Dette skulle

gjøre det enklere for de som bruker data å finne artikler og bilder som måtte være av interesse. Artikkelregisteret ligger også på hjemmesiden.

Selv om det første nummeret hadde 16 sider, mot de siste utgavenes 28 sider, er jeg overbevist om at Oles Sønju's arbeid, med de hjelpemidlene han den gang rådde over, langt overgår dagens innsats.

Redaktører:

Nr.1 – 24 Ole Sønju

Nr.25 – 27 Odd Sandlund

Nr. 28 – 36 Turid Sandvik

Nr. 37 – 61 Bjørn Fossnes

BJØRN FOSSNES, RED.

BYGDEMAGASINET

NR 60 NOVEMBER 2011

Hopprenn i Emilhavna

Fortjent hederspris til Bjarne Kjos

Fra to av hederstegnrådets medlemmer har styret mottatt dette brev:

Undertegnede foreslår at Bjarne Kjos tildeles lagets hederstegn i 2011.

Begrunnelse:

Bjarne ble varamedlem i lagets styre i 1998, og var nestleder fra 1999 til 2008. Han har hatt ansvaret for gjennomføringen av kursoppleggene «Bli kjent i egen bygd» og «Oldtidsmarsjene», har vært med i styringsgruppa og redaksjonskomiteen for nye bygdebøker, er med i kalenderkomiteen og har stått for vedlikehold av Oldtidsveien, samt er bud for lagets skrift-er. Han er nå med i hederstegnkomiteen.

Bjarne har alltid utført sine oppgaver i laget på en svært god måte og har alltid vært tjenestevillig. Han fortjener i høy grad lagets hederstegn.

Spikkestad/Røyken, 14. januar 2011.

Med hilsen

Ole Rud/Ole Sønju

Bjarnes merittliste

Bjarne ble første gang i 1998 valgt inn i styret for RHL på årsmøtet som varamann.

På årsmøtet i 1999 ble han valgt som nestleder, og hadde dette vervet fram til 2009.

Leder Oldtidsveien, leder hederstegnrådet Oldtidsmarsjen og utarbeidelse av et utall av oppgaver til Naturstien.

Et titalls bidrag til BM.

Deltagelse på mange av lagets "stands".

Medlem av både styringsgruppe og redaksjonskomite' for bygdeboka.

Bjarne ledet flere markvandringar i Spikkestadområdet.

Bjarne har en egen evne til å "dukke opp" der det trengs en innsats.

Arrangement komiteen lar seg stadig imponere av Bjarnes selvlagde bidrag til koldtbordet ved dugnadsfestene, både av kaker, cabareer, etc.

Tilføyerler fra styret

Bjarne Kjoser en person som man kan stole 100 % på.

Når han har ansvar for et område, har han både det store overblikket, og et sikkert grep om alle detaljene. Han er en stor ressurs for en hver frivillig organisasjon, og vi i styret er meget takknemlige for at han vier mye av sin tid til Røyken Historielag.

RØYKEN 08.03.12

KÅRE SELVIK

Turforslag

Dette turforslaget har vi med forfatterens tilatelse hentet fra boka «40 trivelige turer i Røyken og Hurum». Første utgave av denne boka kom i 1991. Det turforslaget vi gjengir her er hentet fra andre utgave og er skrevet i 2004. Derfor er det nødvendig med noen tilføyelser: * Bensinstasjonen i Røyken sentrum er nedlagt. Del av pilegrimsleden Tønsberg-Oslo følger turforslaget fra Røykenbanen til over Svartvannsåsen. Strekningen er merket med de spesielle pilegrimssymbolene.

Det er badeplass i Vesledammen.

I forbindelse med utbygging av boligfeltet på Kleiver ble det foretatt arkeologiske undersøkelser og bla. avdekket en boplass fra noe omkring 10 000 år tilbake. Stor informasjonstavle finnes ved gangveien langs Heggveien.

Svartvannsåsen og Blåfjellhytta

Adkomst: Med tog fra Oslo og fra Spikkestad til Røyken st. Med buss: Fra Drammen og Midtbygda til Røyken st. Med bil: Fra Asker, Røykenveien, Slemmestadveien, Hurumveien og Spikkestadveien til Røyken st. Fra Drammen: Rv 23 til veikryss v/ Auvi videre Hyggenveien og Spikkestadveien til Røyken st.

Parkering: Ved Røyken st.

Turstrekning: Fottur ca. 5 km, delvis i bratt lende.

Turtid ca. 2-3 timer.

Fint å raste: På toppen av Svartvannsåsen og på Blåfjellhytta.

Kart: Oslo Vestmark, eller Turkart Kjekstadmarka.

Denne turen starter i Røyken sentrum hvor det er kafe, forretninger, bensinstasjon, jernbanestasjon, bussholdeplass og parkeringsmuligheter.

I sentrumsområdet i Røyken har kommuneadministrasjonen lenge holdt til. Men i 1975 tok man nytt rådhus i bruk i Midtbygda, ca. 2 km lenger mot øst. Siden den gang har selve sentrum forfalt noe, men nå (2004) er store utbyggingsplaner på gang. På høyden like vest for jernbanestasjonen ligger bygdas hovedkirke.

Dette er et prektig, men enkelt bygg i romansk rundbuestil, trolig oppført i året 1229. Den runde kollen øst for kirken, Klokkehaugen, danner trolig grunnlaget for bygdenavnet Røyken. Raukvin er en gammel skriveform av navnet, altså sammensatt av rauk og vin. Dette

betyr "kollen ved gressmarkene". I skrifter fra 1300-tallet leser vi om «Røykinar kirka i Myrahvarf». Det gamle bygdenavnet Myrahvarf forsvant tidlig i middelalderen og bygda fikk navn etter kirkestedet. Oppe på Klokkehaugen, til høyre for kirken, finnes fortsatt gravhauger fra førkristen tid.

På jernbanestasjonen merker vi oss kongemonogrammet som er hugget inn i granittfjellet mot nord. Dette er kong Carl den XV's merke samt årstallet 1872. Dette har sammenheng med åpningen av Christiania-Drammen-Jernbanen dette året. Fra jernbanestasjonen følger vi Spikkestadveien et kort stykke nord-østover og krysser elva som har hett Skithegga. Nå er den ifølge Statens kartverk omdøpt til Hegga. Dette er trolig et mer opprinnelig navn på elva. Vi tar så av til venstre på gang- og sykkelvei parallelt med Heggveien og passerer Il ROS idrettsanlegg, Røykenbanen, på høyre side. Første ledd i navnet Skithegga har trolig

sammenheng med at elva virker skitten i flomtiden. Årsaken er leirjorda i området elva renner gjennom. Andre ledd i navnet er trenavnet hegg. Elva kommer fra Heggstjø og passerer både Heggumgårdene i Røyken og Heggedal i Asker kommune. Underlig er det å tenke på at det i denne elva var et rikt perlefiske i gamle dager. På kong Kristian V's tid hadde for øvrig dronningen, Charlotte Amalie, eiendomsretten til perlefisket i elva. Hegg renner nordover til like før Gjellumvannet i Heggedal. (Elva heter fortsatt Skithegga på Askersiden) Her munner den ut i Grodalselva som igjen renner ut i Oslofjorden ved Åros, men heter da Åroselva. Heggveien fortsetter fra Røykenbanen under ei stor jernbanebru og inn i et nytt boligområde som heter Kleiver. Vi følger langs veien nordover til vi kommer til en rundkjøring. Her går vi først litt rett frem, og så til høyre på en skogsvei. (I dette området er det f.t. (2004) utbygging på gang.) Bak den lille åsryggen vi da får på venstre side ligger Vesledammen, et ganske lite vann. Litt lenger fremme deler veien seg, en sti tar til venstre og en traktorvei til høyre. Vi tar av til venstre og krysser straks en bekk som kommer fra Svartvann og munner ut i Hegg. Nå ser vi Svartvannsåsen mot nord, nordvest. Men vi tar en liten avstikker inn i skogen like før vår sti krysser bekken. Mot sydvest er den bratte granittfjellveggen bare ca. 50 meter unna. Her finner vi Bjønnehula. Ifølge tradisjonen skal den romme hundre mann. Det er godt mulig at hula har tjent som bjørnehule, for i skrifter fra 1700-tallet kan vi lese at bjørn og ulv gjorde stor skade på buskapen i Røyken. (Hadde vi tatt traktorveien til høyre ville vi kommet frem til boligområdet Hallenskog og jernbanestoppestedet med samme navn.)

Etter å ha passert bekken begynner oppstigningen til toppen av Svartvannsåsen (323 m.o.h.) Litt før vi når toppen tar en svært bratt kleiv av nedover til venstre. Det er Bjønnekleiva. Den fører ned til bunnen av Svartvannsdalen litt nedenfor Svartvannet. Gamle folk forteller at Svartvann skal ha tilsig fra underjordiske kilder. Dette virker ikke urimelig fordi grunnvannsoverflaten, som finnes i det faste fjellet, her kommer opp i dagen som vannspeilet i tjernet. Svarttjern ligger dypt nede mellom bratte fjell og landskapet har et trolsk utseende i lav kveldsol – og når myggen summer vaker ørreten -

Fra toppen av Svartvannsåsen er det glimrende utsikt mot Oslofjorden og hovedstaden, og i vest skimter vi bl.a. Blefjell i det fjerne. Fjellgrunnen i Kjekstadmarka er rød granitt og på åstoppen ser en klart hvordan isen har skurt over landskapet for noe over 10 000 år siden. De avrundede formene i nord og de bratte fjellveggene i syd taler sitt tydelige språk om hvilke retning isen beveget seg.

Fra åstoppen fører en sti et kort stykke nordover for så å svinge østover over steinflyene ca. 500 meter. Da er vi fremme ved Blåfjellhytta, Heggedal IF's serveringssted. Hytta ble opprinnelig bygget i 1923, men er utvidet senere.

Fra Blåfjellhytta følger vi skogsbilveien nedover bakkene mot sørøst og fortsetter Blåbergveien, Plankedalsveien og Underlandsveien frem til Hallenskog jernbanestoppested helt nede i dalbunnen. Fjellet på østsiden av jernbanelinjen heter Rødsåsen. Fra 1910 hadde jernbanen et stort steinbrudd i åssiden med eget jernbanespor inn til bruddet. Her ble det særlig brutt ut bygningsstein.

En kan ikke unngå å bli slått av den store forskjellen det er på terrenget over og under den marine grense. (ca. 200 m.o.h.) Over denne grensen er fjellet glattskurt og jordfattig. Under er det saltvannsleire, frodig løvskog og dyrket mark.

Vi avslutter turbeskrivelsen på Hallenskog.

Tilbake til Røyken sentrum kan en velge mellom tre alternativer. En kan ta toget tilbake. (Stort sett timesruter). Eller man kan følge bilveiene Underlandsveien, Mølleveien og Spikkestadveien sørover, tilbake til Røyken sentrum. Eller man kan ta av fra Plankedalsveien et stykke oppe i bakken og følge Oppsals vei sørover og videre en skogssti/traktorvei frem til bekken nedenfor Bjønnehula. Her er vi tilbake på den traseen som er beskrevet foran.

OLE SØNJU

Redaktørens anm:

Hallenskog jernbanestoppested planlegges nedlagt 1. des. 2012.

Med fotoapparat på Hernestangen bygdetun

Foto: Bjørn Fossnes

Bilder fra bygda

«Røken Skydsstasjon», tatt 17. mai. 1914 av min bestefar. Et artig bilde med navngitte personer, og pike med flagg som skulle opp på Klokkehaugen .

*Røken Skydsstasjon 17 Mai 1914
(Thingelstad, Sagot forsamling, Otto Lakset Klum
Hemmelstad)
0627. 0439 (En skolepike, som skulle bli
Klokkehaugen Røktlykter.)*

Saga som du lot meg brenne etter forfall av Nopec, som den gang stod som eier etter opsjon også av denne tomten. Her saga i full drift.

Luftfoto av Søndre Nærnes med Nopec og Sagtomta som i dag er utbygd. Du ser også saga og tørkehuset og riggplassen til som står fra Nopec.

VENNLIG HILSEN OTTO AASGAARD

Pilegrimsrute gjennom Røyken

En pilegrim er en person som vandrer til et hellig sted. Betegnelsen er egentlig avledet fra latin og betyr fremmed. Langt tilbake i kristen tid var denne skikken ganske utbredt. Man reiste til det hellige land eller til apostelen Jakobs (antatte) grav i Santiago de Compostela i Spania. Dette bare for å nevne to av de store valfartsmål i Europa. Og selvsagt valfartet man til vår egen helgenkonge Olav den helliges skrin i Nidaros, det mest besøkte valfartsmål i Norden frem til reformasjonen. Men det fantes mengder av andre reisemål, og delmål. Etter hvert ble det faste ferdselsruter til målene. Dette er hva vi i dag kaller pilegrimsled. Ruten til Santiago de Compostela gjennom Frankrike og Spania blir gjerne kalt Jakobsveien. Og en slik pilegrimsled går faktisk gjennom Røyken. Det er pilegrimsleden som betegnes Tønsberg – Oslo. Pilegrimsferdene ebbet noe ut etter reformasjonen, men de siste par 10-år har de fått nytt liv.

Pilegrimskontoret i Oslo

I 1995 ble Pilegrimskontoret i Oslo opprettet. Det er fortsatt det eneste av sitt slag i Norden.

Det driftes av foreningen «Pilegrimsfellesskapet St. Jakob, Norge» med Eivind Luthen i spissen og har som hovedmål å fremme pilegrims tanken. De utgir tidsskriftet «Pilegrimen» fire ganger i året og revitaliserer og merker gamle pilegrimsruter i Norge, dette bare for å nevne noe.

Historielaget abonnerer på bladet «Pilegrimen» som er et meget fint og seriøst tidsskrift. For lagsmedlemmene er bladene tilgjengelig i Kornmagasinet.

Pilegrimsseminar

For en del år tilbake deltok undertegnede i et pilegrimsseminar i menighetshuset i Røyken i regi av kulturkontoret. Men seminaret var kommet i stand etter initiativ fra nettopp Eivind Luthen ved Pilegrimskontoret i Oslo. Her redegjorde Luthen for selve ideen bak en pilegrimsvandring. Og om den enkelt utstyrte vandrer med sekk på ryggen og lang stav i hånden. Jeg antar forøvrig at noe av hensikten med å legge seminaret til Røyken var å finne ut om det var rimelig å tro at de gamle pilegrim-er mellom Tønsberg og Oslo faktisk hadde gått

gjennom Røyken. Her sto kirken og dens historie sentralt. Undertegnede sto for en omvisning i Røyken kirke som i følge tradisjonen skal være vigslet til erkeengelen St. Mikael. Det var han som skulle veie sjelene på dommens dag. Og nettopp slike kirker er typiske pilegrims mål, eller delmål om man vil. Og kirken har fortsatt synlige rester av det vi antar er et Maria-alter, et sted i kirkeskipet hvor den menige kvinne og mann kunne fremføre sine bønner. Dette harmonerer godt med en pilegrims tankegang.

Konklusjonen fra seminaret var at det syntes naturlig at en pilegrimsled i sin tid hadde gått gjennom Røyken. Og middelalderkirken hadde trolig vært ett av stoppestedene undervegs.

Traseen

Etter seminaret i menighetshuset har det vært en del diskusjon om hvor selve traseen kan ha gått, særlig mellom Røyken kirke og Asker. Men det er etter hvert avklart.

Hvis vi starter ved riksvei 23 på Gullaug i Lier har pilegrimene høyst sannsynlig fulgt den eldgamle ferdselsåren opp Gullaugkleiva og kommet inn i Røyken ved Øvre Myre, forøvrig gårdsnummer 1 i Røyken. Videre forbi gården Spikkestad og over Askestadjordene, Grini, Grinidalen og prestegården Solberg frem til kirken. Dette er i hovedsak den trase Oldtidsveien følger, og nå også pilegrimsleden. Videre fra Røyken kirke til ROS-banen har den eldgamle ferdselsåren fulgt det som i dag et kort stykke heter Kjekstadveien og videre Klokkegårdsveien. Det gjør også Oldtidsveien og pilegrimsleden. Men der hvor stien fra Klokkegårdsveien krysser Heggveien mellom jernbaneundergangen og ROS-banen skiller nå de gamle ferdselsårene lag. Oldtidsveien går rett frem og fører til Slemmestad og Oslofjorden, mens pilegrimsleden tar av til venstre på gangvei parallelt med Heggveien under jernbanebroen og gjennom det nye boligfeltet på Kleiver frem til rundkjøringen. Herfra går den videre rett frem ca. 50 meter for så å svinge til høyre med Vesledammen oppe på høyden til venstre. Her er det badeplass. Pilegrimsleden fortsetter imidlertid mot nord og krysser Svartvannsbekken for så å ta fatt på stigningen til toppen av Svartvannsåsen. Her krysser man høyspentlinjene og går videre på sti mot Blåfjell og videre inn i Asker kommune.

Hele traseen gjennom Røyken er relativt ny-

lig ferdig merket med de spesielle pilegrims-symbolene. Disse er ved vei/sti-kryss plassert på vel en meter høye firkantede stolper som er malt i en mørk rød-brun farge. Ellers er pilegrimssymbolet festet til stolper ol. med klebeetiketter, og det er nyttet blåmaling.

Kommunen bekoster rydding/vedlikehold av pilegrimsleden i Røyken. For den del av ruten hvor pilegrimsleden er sammenfallende med Oldtidsveien er dette overtatt til historielaget. Og jobben utføres på dugnad av medlemmene. Det gir noen beskjedne «kommunekroner» til lagskassa.

Pilegrimer undervegs?

Fra tid til annen kan man treffe på pilegrimer i Røyken, men undertegnede gjør det ikke ofte. Det ble forøvrig arrangert en lokal pilegrimsvandring i bygda for litt tid tilbake. Og av og til kommer det sluttede selskaper. Selv hadde jeg omvisning i kirken for et 50-talls personer som kalte seg for pilegrimer for vel et par år siden. De hadde leid en buss og besøkte reisemålene på pilegrimsruten mellom Lier og Oslo. På den måten rakk de mange kirkebesøk på en dagstur uten å anstrenge seg særlig slik de gamle pilegrimer måtte.

Et gårdsnavn i Røyken har trolig sammenheng med en pilegrimsreise. Det er gården Jakslund, et navn som egentlig er avledet av Jakobsland. Og Jakobsland er det navnet som av gammelt ble brukt på Spania. Det ble kalt så fordi apostelen Jakob i følge tradisjonen hadde virket der. Han ble henrettet i Jerusalem i år 44 og levningene skal være ført til det sted han tidligere hadde sitt virke, nemlig Santiago de Compostela, og de ble gravlagt der. Men først i året 813 ble hans antatte gravsted gjenopdaget. Og stedet ble deretter et valfartsmål. I følge navneforskeren professor Oluf Rygh har trolig eieren av gården i Røyken vært på en pilegrimsreise til Jakobs grav i Santiago de Compostela og villet markere dette ved å kalle opp gården etter reisemålet. Og faktisk har han satt seg et varig minne i gårdsnavnet – men vi vet ikke hvem han var - Første gang vi finner gården nevnt i de skriftlige kilder er i biskop Øisteins Jordebok fra slutten av 1300-tallet. Der omtales den som «Jacobslande» og bonden het Haldor Tordsen og kona Elina. Denne mulige pilegrimsreisen må altså ha foregått en eller annen gang etter året 813, men før slutten av 1300-tallet. Allerede på den tid eide Røyken kirke flere parter i gården. Fra 1600-1700-tallet

Grasrotandel

Etter "utallige" oppfordringer har vi meldt oss på ordningen med grasrotandel.

De fleste er vel klar over hva dette begrepet innebærer, men for orden skyld:

Ved tipping kan du bestemme at den del av din innsats (5%), som ellers går til felles kulturelle organisasjoner, direkte skal komme Røyken Historielag til gode.

Her <https://www.norsk-tipping.no/grasrotandelen/> finnes mer om ordningen.

Her er veien til strekkoden

https://www.norsk-tipping.no/grasrotandelen/for_lag_og_foreninger/sok_grasrotmottaker

Vårt org.nr. er som kjent 991 122 222.

STYRET

ble gården i sin helhet kirkegods som røykenpresten bygslet bort for 10 lispund salt i året. Her på Østlandet tilsvarte dette vel 90 kilo. Først i 1838 finner vi igjen selveier på Jakslund.

OLE SØNJU

Om Pilegrimer:

- - de lever med livets uforutsigbarhet, de aksepterer livets sårbarhet og ser på tilværelsens opp- og nedturer som en mulighet til vekst.

Eivind Luthen i bladet Pilegrimen nr. 4 - 2011

Kilder:

Vandringer på Pilegrimsleden gjennom Røyken, senest i februar 2012.

Røyken bygd før og nu, Anders Killingstad, 1928

Historisk leksikon, Fladby, Imsen, Winge, 1974

Gyldendals store konversasjonsleksikon, 1972

Bladet Pilegrimen nr. 3 og nr. 4, 2011

www.wikipedia.no på internett.

Artikkelen er illustrert med bilder av en stolpe med pilegrimsmerket på. Den står en ved veikrysset Kjekstadveien/Prestegårdsjordet ved Røyken kirke. Foto: Jan Hugo Strand.

OBS!

Killingstads gamle Røykenbok

fra 1928 er fortsatt til salgs

til medlemmer for

kr. 100,-

Vi gjør oppmerksom på at boka dekker helt andre emner

enn hva de nye bygdebøkene omhandler

og er derfor fortsatt interessant lesning

Glem ikke at Røyken Historielag

har en fin hjemmeside:

historielaget.no

Her kan du finne mange bra tips

og linker